

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 198/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť doc. JUDr. Ľ. H., CSc., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. F., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 290/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť doc. JUDr. Ľ. H., CSc., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. marca 2012 doručená sťažnosť doc. JUDr. Ľ. H., CSc., B. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 290/2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 13. mája 2002 Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) domáhal svojho práva na ochranu osobnosti podľa ustanovení § 11 a nasledujúcich zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Okresný súd vydal vo veci sťažovateľa 5. mája 2004 rozsudok, ktorým uložil žalovanému povinnosť ospravedlniť sa sťažovateľovi a nahradiť mu nemajetkovú ujmu sumou 500 000 Sk; vo zvyšnej časti žalobu sťažovateľa zamietol.

O odvolaní, ktorým predmetný rozsudok napadol žalovaný, rozhodol krajský súd rozsudkom z 27. mája 2008, ktorým prvostupňový rozsudok v časti výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť ospravedlniť sa sťažovateľovi, potvrdil a v časti výroku o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 500 000 Sk sťažovateľovi zmenil tak, že žalobu zamietol.

Sťažovateľ napadol tento rozsudok krajského súdu dovolaním, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) svojím uznesením z 29. júna 2010 tak, že rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol zmenený prvostupňový rozsudok, zrušil a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že *„odvolací súd musí v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 OSP podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku, v odôvodnení svojho rozhodnutia sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť dostatočne vysvetlený nielen vzhľadom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal“*, a súčasne skonštatoval, že rozsudok krajského súdu týmto požiadavkám nevyhovuje. Najvyšší súd v uznesení navyše uviedol, že *„okrem vyššie uvedenej nepreskúmateľnosti trpí rozsudok odvolacieho súdu a konanie, ktoré mu predchádzalo aj ďalšou inou tzv. procesnou vadou, ktorú odvolací súd zapríčinil tým, že sa v rozpore s ustanovením § 213 ods. 2 OSP odchyľil od skutkových zistení súdu prvého stupňa bez toho, aby dokazovanie sám zopakoval a zadovážil si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle ustanovenia § 132 OSP“*.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa uznesenie najvyššieho súdu bolo krajskému súdu doručené 30. augusta 2010, pričom krajský súd s odstupom až viac ako jedného roka vydal uznesenie (z 28. novembra 2011), ktorým rozsudok okresného súdu v časti priznania náhrady nemajetkovej ujmy v sume 500 000 Sk sťažovateľovi zrušil a vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd podľa vyjadrenia sťažovateľa dôvodil, že prvostupňový rozsudok je v časti priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vecne nesprávny.

Sťažovateľ v sťažnosti argumentuje, že krajský súd „tak rok od predloženia spisu vo veci vôbec nekonal a to napriek tomu, že mu v tom nebránila žiadna zákonná prekážka, čo podľa názoru sťažovateľa samo osebe spôsobilo prieťahy v predmetnom konaní a teda zasiahlo do jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote“.

Sťažovateľ poukazuje na to, že ešte 9. mája 2011 podal predsedovi krajského súdu sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorú tento kvalifikoval ako dôvodnú.

Sťažovateľ je toho názoru, že „Omnoho závažnejší zásah do základných práv sťažovateľa však Krajský súd v Bratislave spôsobil tým, že v rozpore s ustanovením § 243d ods. 1 OSP, nerešpektoval záväzný právny názor dovolacieho súdu, aby odvolací súd vo veci sám zopakoval dokazovanie a zadovážil si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov, než k akému dospel prvostupňový súd. Odvolací súd v rozpore s uvedeným záväzným právnym názorom dovolacieho súdu, rozsudok súdu prvého stupňa z dôvodu uvedeného v ustanovení § 221 ods. 1 písm. h) OSP, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil, tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.“.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa krajský súd tak svojím nezákonným a svojvoľným postupom zapríčinil neodôvodnené prieťahy, ktoré do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu pretrvávajú.

Sťažovateľ na základe uvedenej argumentácie v závere sťažnosti žiada, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 290/2010, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 800 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením

bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta zbytočné prietahy v postupe krajského súdu v rámci konania o ochranu osobnosti, ktoré podľa jeho vyjadrenia nebolo ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne skončené.

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Judikatúra ústavného súdu sa konštantne opiera o východisko, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95). Pri výklade tohto základného práva si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje ochranu len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva (práva) došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

Druhostupňové konanie o uplatnenom opravnom prostriedku bolo skončené v prvej fáze prijatím potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu z 27. mája 2008 v časti týkajúcej sa výroku o uložení povinnosti žalovanému ospravedlniť sa žalobcovi (sťažovateľovi). V druhej fáze bolo odvolacie konanie skončené prijatím zrušujúceho uznesenia krajského súdu z 28. novembra 2011 v časti týkajúcej sa povinnosti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a vrátením veci prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Sťažnosť sťažovateľa obsahujúca námietku porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v označenom konaní bola ústavnému súdu doručená 23. marca 2012 (na poštovú prepravu podaná 20. marca 2012), teda až po vydaní označeného rozhodnutia krajského súdu z 28. novembra 2011 a vrátení veci okresnému súdu na nové konanie.

V čase podania sťažnosti už krajský súd nedisponoval právomocou vo veci konať, pretože táto bola prijatím rozsudku a vrátením veci do prvostupňového konania prenesená na okresný súd. Krajský súd teda v danej etape konania už nemôže ovplyvniť jeho priebeh a ani porušiť základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Prijatím druhostupňového rozhodnutia a vrátením veci okresnému súdu vykonal krajský súd všetky relevantné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa a svoju úlohu v tomto smere splnil.

Možnosť domáhať sa ochrany označeného základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru podaním sťažnosti ústavnému súdu vo vzťahu k postupu krajského súdu bola pre sťažovateľa časovo ohraničená obdobím, počas ktorého prebiehalo v jeho veci druhostupňové konanie.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je považovaná sťažnosť za zjavne neopodstatnenú vtedy, ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia orgánu verejnej moci v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia

základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd sťažnosť posúdil ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju v zmysle ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol (obdobne napr. II. ÚS 24/06, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 300/08).

Pokiaľ ide o druhú rovinu argumentačných námietok sťažnosti vychádzajúcich z tvrdenia o procesnom pochybení krajského súdu nerešpektujúceho podľa vyjadrenia sťažovateľa ustanovenie § 243d zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, ústavný súd konštatuje, že ich sťažovateľ nesprávne subsumoval pod formulované námietky porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a ako také ich posúdil ústavný súd ako zjavne neopodstatnené.

Medzi obsahom označenej argumentácie sťažovateľa a obsahom sťažovateľom formulovaných súčastí článkov ústavy a dohovoru, ktoré mali byť v jeho prípade porušené, neexistuje príčinná súvislosť. Inými slovami, obsah namietaných pochybení potenciálne signalizujúcich arbitrárnosť rozhodnutia krajského súdu (z 28. novembra 2011) bolo možné kvalifikovane uplatniť prostredníctvom (pre daný prípad aplikovateľného) čl. 46 ods. 1 ústavy zakotvujúceho základné právo na súdnu ochranu, resp. prostredníctvom súčasti čl. 6 ods. 1 dohovoru garantujúceho právo na spravodlivé súdne konanie. Námietku porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavou, prípadne práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru však neobsahuje ani petit sťažnosti a ani samotné jej odôvodnenie.

Vzhľadom na všetky uvedené závery rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, a sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. mája 2012